

SVĚTOVÝ BESTSELLER

P.D. Jamesová

JÁ SI TĚ NAJDU

motto

Já si tě najdu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

P. D. Jamesová

Já si tě najdu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

SVĚTOVÝ BESTSELLER

P.D.
Jamesová
JÁ SI TĚ NAJDU

Praha 2018

Přeložila Alena Rovenská

*Všechny postavy této knihy jsou smyšlené
a nemají žádný vztah k žijícím osobám.*

Copyright © P. D. James, 1980

Translation © Alena Rovenská, 2018

Cover photography © iStock.com/kelvinjay

Veškerá práva vyhrazena

ISBN tištěné verze 978-80-267-1114-8

ISBN e-knihy 978-80-267-1145-2 (1. zveřejnění, 2018)

Kniha první
DŮKAZ TOTOŽNOSTI

Kapitola 1

Sociální pracovnice byla starší, než dívka čekala; možná se neznámý úředník, který zařizoval tyhle věci, domníval, že šedivé vlasy a menopauzální obtloustlost mohou vzbudit důvěru v adoptovaných dospělých, kteří se sem povinně přišli poradit. Koneckonců nutně potřebovali nějaké uklidnění, ti vysídlenci, jejichž pupeční šňůrou bylo rozhodnutí soudu. Proč by jinak podstupovali tu byrokratickou cestu ke zjištění totožnosti? Sociální pracovnice se usmála povzbudivým profesionálním úsměvem. Vztáhla k dívce ruku.

„Jmenuji se Naomi Hendersonová a vy jste slečna Philippa Rose Palfreyová. Obávám se, že vás nejdřív ze všeho budu muset požádat o nějaký průkaz totožnosti.“

Philippa už měla na jazyku: „Philippa Rose Palfreyová mi říkají. Jsem tady, abych zjistila, kdo jsem,“ ale včas se ovládla, cítila, že by to byl nevhodný začátek rozhovoru. Obě věděly, kdo je. A chtěla, aby tohle jednání skončilo úspěšně; chtěla, aby probíhalo podle ní, i když o něm neměla přesnou představu. Rozepnula přezku na kožené kabele, kterou měla přes rameno, a mlčky ženě podala svůj pas a úplně nový řidičský průkaz.

Snaha o konejšivou neoficiálnost se vztahovala i na zařízení místnosti. Psací stůl vypadal dost úředně, ale slečna Hendersonová si od něj odsedla, když se ohlásila Philippa, a usedla do jednoho ze dvou igelitem pokrytých křesílek u nízkého stolku. Na stolku byly dokonce květiny v modré vázičce s nápisem „vzpomínka na Polperro“, byly to růže různých barev. Nebyla to ta poupata bez vůně a trnů, známá z květinářských výloh. Tohle byly zahradní růže, které Philippa znala ze zahrady na Caldecote Terrace: Peace, Superstar, Albertina, všechny

rozvité, téměř opadávaly, byla mezi nimi jen dvě tuhá poupátka, tmavnoucí na okrajích, kterým nebylo souzeno někdy se rozvít. Philippu by zajímalo, jestli je sociální pracovnice přinesla z vlastní zahrady. Možná už byla v důchodu, bydlela na venkově a najali ji jen na částečný úvazek na tuhle speciální práci. Dovedla si ji představit, jak těžce kráčí kolem záhonů, odstříhuje růže, které vybrala k tomu, aby přežily ještě den v Londýně. Někdo květiny příliš horlivě zaléval. Mezi dvěma žlutými okvětními plátky ležela bělostná kapka jako perla a na stole byla loužička vody. Ale na imitaci mahagonu nezůstane skvrna jako na pravém dřevu. Růže vydávaly opojnou sladkou vůni, ale nebyly čerstvé. V těchto pohodlných křeslech neseděl žádný návštěvník klidně. Úsměv, který v ní měl budit důvěru, byl poskytován na základě oddílu dvacet šest zákona o dětech z roku 1975. Dala si práci se svým zevnějškem, ale to dělala vždycky, předváděla se světu v sebevědomém umění, denně přemalovávala svůj vlastní obraz. Dnes ráno měla působit dojmem, že vlastně o nic nejde, že tenhle pohovor v ní nebudí žádnou zvláštní úzkost, žádnou výjimečnou starost. Silné vlasy barvy obilí, vybělené létem tak, že ani dva pramínky neměly stejnou barvu, měla sčesané z vysokého čela a spletené do jediného těžkého copu. Široká ústa se silným, pěkně vykrojeným horním rtem a smyslně skloněná v koutcích byla bez rtěnky, ale pečlivě nanasla oční stíny, které zdůrazňovaly její nejvýznačnější rys, jasné, poněkud podlouhlé zelené oči. Pleť barvy medu se jí leskla potem. Otálela příliš dlouho v parku Embankment Gardens, nechtělo se jí přijít příliš brzy, a nakonec musela spěchat. Byla v sandálech a manšestrácích, přes ně měla světlezelenou bavlněnou košili s rozhalenkou. V kontrastu k této ležérnosti, chtěně dvojznačnosti ve vztahu k penězům nebo společenské třídě byly předměty, které nosila jako talismany: úzké zlaté hodinky, tři těžké viktoriánské prsteny s topasem, karneolem a peridotem, italská kožená kabelka, která jí visela přes rameno. Kontrast byl úmyslný.

Výhoda toho, že si prakticky nic nepamatovala z doby před svými osmými narozeninami, vědomí toho, že je nelegitmní, znamenala, že tu nebyla žádná falanga živých mrtvol, žádné zbožnění předků, žádné podmíněné reflexy, které by ji omezovaly v tvořivosti, s níž se předváděla světu. Chtěla dosáhnout jednoduchosti, dojmu inteligence, dojmu, že může vypadat efektně, třeba i výstředně, ale nikdy ne obyčejně.

Její spis v čistých a nových deskách ležel před slečnou Hendersonovou otevřený. Přes stůl Philippa poznala některé listiny: oranžový a hnědý vládní formulář, jehož kopii dostala od občanského poradního výboru severního Londýna, kde nebylo riziko, že by ji někdo znal; její dopis hlavnímu matrikáři, který napsala před pěti týdny, den po osmnáctých narozeninách, a v němž žádala o formulář žádosti, který byl prvním dokumentem k totožnosti; kopii onoho formuláře. Dopis byl připíchnutý nahoru na desky, jasně bílý ve žlutohnědé barvě úředních dokumentů. Slečna Hendersonová ho vzala do rukou. Něco na něm, ta adresa, kvalita těžkého lněného papíru zjevná i na kopii, vzbuzovalo chvilkový pocit trapnosti, pomyslela si Philippa. Třeba to bylo zjištění, že její adoptivní otec je Maurice Palfrey. Vzhledem k Mauriceově neúnavné propagaci vlastních děl, proudu sociologických publikací, který se hrnul z jeho katedry, by bylo divné, kdyby o něm starší sociální pracovnice neslyšela. Zajímalo by ji, zda slečna Hendersonová četla jeho *Teorii a metodiku poradenství: průvodce pro praxi*, a pokud ano, nakolik jí pomohlo v povzbuzování sebedůvěry klientů – a jak významné je slovo „klient“ v žargonu sociálních pracovníků – Mauriceovo přehledné vysvětlení rozdílu mezi vývojovým poradenstvím a Gestalt terapií.

Slečna Hendersonová řekla: „Možná bych měla začít tím, že vám povím, jak dalece vám můžu pomoci. Něco z toho už zřejmě víte, ale myslím, že bude prospěšné mít v tom jasno. Zákon o dětech z roku 1975 provedl důležité právní změny, pokud jde o přístup k rodným listům. Umožňuje adoptovaným

dospělým, tedy lidem alespoň osmnáct let starým, aby mohli žádat u hlavního matrikáře o informace, které je dovedou k původnímu záznamu o jejich narození. Když jste byla adoptována, dostala jste nový rodný list a informace, které vás spojují s vaším současným jménem, Philippa Rose Palfreyová, zatímco váš původní rodný list je uložen na hlavní matrice mezi důvěrnými spisy. Tuto spojující informaci vám teď podle nového zákona může hlavní matrikář dát, pokud o ni požádáte. Zákon z roku 1975 také stanoví, že kdokoli adoptovaný před dvanáctým listopadem 1975, tedy před schválením zákona, musí absolvovat pohovor s poradcem, než tuto informaci může dostat. Je to proto, že náš parlament měl obavy ze změn, které proběhnou retrospektivně, protože po mnoho let mnoho biologických rodičů dávalo děti k adopci a adoptivní rodiče je přijímali s tím, že jim vlastní rodiče zůstanou neznámí. Takže vy jste dnes přišla, abychom mohly společně uvážit možný vliv informací, které můžete zjistit o svých rodičích, na vás i na ostatní lidi, aby informace, po kterých pátráte a na které máte zákonné právo, byly podány patřičným a prospěšným způsobem. Na konci našeho rozhovoru, jestli to ještě budete chtít, vám budu moci sdělit jméno vaší biologické matky a možná i jméno vašeho biologického otce a jméno soudu, který vynesl rozhodnutí o vaší adopci. Budu vám také moci dát formulář žádosti o kopii původního rodného listu, kterou zašlete hlavnímu matrikáři.“

To všechno už jí řekla předtím. Bylo to stále totéž.

„A také je tu standardní poplatek dvě libry padesát pencí za rodný list,“ doplnila Philippa. „Cena vypadá levně. To všechno vím. Je to v té oranžové a hnědé brožurce.“

„Až potud je to celkem jasné. Chtěla bych vědět, kdy jste se poprvé rozhodla zažádat si o svůj rodný list. Vidím, že jste zažádala, až když vám bylo osmnáct. Bylo to náhlé rozhodnutí, nebo jste na to nějaký čas myslela?“

„Rozhodla jsem se, když byl zákon z roku 1975 schválen.

Bylo mi patnáct, dělala jsem závěrečné zkoušky. Asi jsem na to v mezičase nijak moc nemyslela. Prostě jsem se rozhodla, že zažádám, jakmile podle zákona budu moci.“

„Mluvila jste o tom se svými adoptivními rodiči?“

„Ne. My nejsme moc komunikativní rodina.“

Slečna Hendersonová to v této chvíli nekomentovala.

„A oč přesně vám jde? Chcete jen vědět, kdo jsou vaši vlastní rodiče, nebo doufáte, že je vyhledáte?“

„Chci zjistit, kdo jsem. Ale nejde mi jen o dvě jména na roděním listě. Ani tam nemusí být dvě. Víím, že jsem nemanželská. Pátrání může skončit bez výsledku. Víím, že je má matka mrtvá, takže ji nemohu vystopovat, a možná nikdy nenajdu ani otce. Ale budu-li vědět, kdo je má matka, možná najdu vodičko i k němu. Třeba je také mrtvý, ale já si to nemyslím. Jsem si tak nějak jistá, že můj otec žije.“

Normálně měla ráda své fantazie, které byly alespoň mlhavě spojené se skutečností. Jen tahle jedna byla jiná, nezařazená v čase, divoce nepřipadná, a přesto bylo nemožné se jí vzdát, jako staré víry, jejíž archaické obřady, těšivě známé a nesmyslné, nějak svědčí o základní pravdě. Nemohla si vzpomenout, proč ten výjev původně umístila do devatenáctého století, nebo proč poté, co zjistila, že je to nesmysl, protože se narodila v roce 1960, nikdy ty neodbytné, nevázané představy nekorigovala. Její matka, štíhlá postava oblečená jako viktoriánská komorná s nespoutanou hřívou zlatých vlasů pod nabíraným čepcem se dvěma vyšívanými stuhami vyvstala neslyšně jako duch u vysokého živého plotu, který obklopoval růžovou zahradu. Její otec ve slavnostním večerním obleku přicházel jako bůh k terase po širokém chodníčku pod sprškou vodotrysku. Po svažitém trávníku, hýčkaném měkkým světlem večerního slunce, kráčeli pestří pávi. Ty dva stíny splynuly v jeden, tmavá hlava se sklonila ke zlaté.

„Miláčku, miláčku můj. Nemůžu tě opustit. Vezmi si mě.“

„Nemohu. Ty víš, že nemohu.“

Stalo se zvykem, že si své oblíbené výjevy přivolávala před spaním. Spánek přišel v oblaku růžových lístků. V jejích dětských snech vystupoval otec v uniformě, nachové a zlaté, přes hrud' měl šerpu, po boku mu řinčel kord. Když byla trochu starší, vypustila tyhle trapné příkrasy. Z vojáka, nebojácného jezdce se smečkou psů se stal aristokratický vzdělanec. Ale ten základní obraz zůstal.

Zpod plátku žluté růže se vykutálela kapka vody. Fascinovaně ji sledovala, přála si, aby nepadla. V myšlenkách se kamsi zatoulala od toho, co říkala slečna Hendersonová. Teď učinila pokus soustředit se. Sociální pracovnice se jí ptala na adoptivní rodiče.

„A vaše adoptivní matka – co ta dělá?“

„Má adoptivní matka vaří.“

„Myslíte tím, že pracuje jako kuchařka?“ Sociální pracovnice se opravila, jako by si uvědomila, že to mohlo vyznít hanlivě: „Vaří profesionálně?“

„Vaří pro svého manžela a své hosty a pro mě. A pracuje jako smírčí soudce u soudu pro mladistvé, ale to vzala asi jen kvůli tomu, aby potěšila mého adoptivního otce. Ten věří, že žena má mít zaměstnání mimo domov, ovšem za předpokladu, že se to nedotkne jeho pohodlí. Ale vaření je její vášeň. Je tak dobrá, že by mohla vařit profesionálně, třebaže se to asi nikdy řádně neučila, možná jen ve večerních kurzech. Byla sekretářkou mého otce, než se vzali. Myslím, že vaření je její koníček, její zájem.“

„To je ovšem dobré pro vašeho otce i pro vás.“

Možná byl ten tón boдрé blahověle teď už tak vžitý, že se nedal jen tak potlačit. Philippa vrhla na ženu ledový pohled, všimla si toho, načerpala z toho sílu.

„Ano, jsme oba hladoví, já i můj adoptivní otec. Můžeme se cpát, jak chceme, a nepřibereme.“

Předpokládala, že to, že oba oceňují dobré jídlo, naznačuje jistou chuť k životu, ne zcela bezuzdnou, možná to bylo potvr-

zení jejich víry, že si člověk může užívat, aniž by za to musel platit. Hltavost, na rozdíl od sexu, nepřinášela žádný závazek kromě k sobě samému, žádné násilí, kromě k vlastnímu tělu. Oceňování jídla a pití jí vždycky přinášelo uspokojení. Alespoň to by se těžko naučila z Mauriceova příkladu. Dokonce Maurice, ač přesvědčený environmentalista, by sotva přiznal, že si lze snadno osvojit čich pro klaret. Naučila se mít ráda víno, objevila, že má talent pro ochutnávání, a to pro ni bylo potvrzením toho, že má zděděný vkus. Vzpomněla si na své sedmnácté narozeniny; tři láhve na stole před nimi, viněty měly zakryté. Nemohla si vybavit, že by tam s nimi byla Hilda. Asi ano, vždyť to byla slavnostní večeře na oslavu narozenin, ale ve vzpomínkách oslavovala s Mauricem jen ona sama. Vybídl ji:

„Teď mi řekni, které ti chutná víc. Zapomeň na nachovou hru barev, chci vědět, co si myslíš, tvými vlastními slovy.“

Ochutnala znovu, podržela víno v ústech, mezi každým vzorkem se napila vody, protože se domnívala, že se to má, a pozorovala jeho bystré, vyzývavé oči.

„Tohle.“

„Proč?“

„Já nevím. Prostě mi chutná nejvíc.“

Ale on očekával promyšlenější úsudek. Dodala:

„Možná proto, že u něj se nedá rozlišit chuť od vůně a od pocitu v ústech. Nejsou to jednotlivé vjemy, je to trojí radost.“

Vybrala si správně. Vždycky existuje správná odpověď a špatná odpověď. Tohle už byla druhá zkouška, v níž úspěšně obstála, další dílek na stupnici úspěšnosti. Nemohl ji úplně odvrhnout, nemohl ji poslat zpátky; to věděla. Rozhodnutí o adopci nelze zrušit. Tohle bylo o to důležitější, že to ospravedlňovalo jeho výběr – za jeho peníze poskytovala hodnotu. Hilda, která celé hodiny pracovala v kuchyni na přípravě jídel, jedla a pila málo. Seděla mlčky a visela na nich úzkostlivým pohledem, když si nabírali jídlo. Dávala a oni brali. Bylo to až příliš psychologicky jasné. Slečna Hendersonová se zeptala:

„Zlobíte se na ně, že vás adoptovali?“

„Ne, jsem jim vděčná. Byla jsem šťastná. Asi bych nebyla spokojena v chudé rodině.“

„Ani kdyby vás milovali?“

„Nevím, proč by měli. Nejsm zrovna roztomilá.“

Nebyla by spokojena v chudé rodině, aspoň tím si mohla být jista. Nebyla by spokojena s žádným z nevlastních rodičů. Některé pachy: její výměšky, hnijící odpad před restaurací, dítě zachumlané do špinavých hadrů na matčině klíně, které se k ní tisklo v narvaném autobuse, všechno to dovedlo vzbudit momentální paniku, která neměla nic společného se znechucením. Paměť byla jako reflektor, který klouže po ztraceném zázemí duše, některé scény ozáří úplně jasně, dodá jim barvy jasné jako v dětském komiksu, hranám předmětů tvrdost kamene, osvětlí scény, které mohly ležet po měsíce nezapařmatovány v té černé pustině, nezakořeněné jako jiné dětské vzpomínky v čase a místě, nezakořeněné v lásce.

„Milujete je, vaše adoptivní rodiče?“

Uvažovala o tom. Láska. Jedno z nejužívanějších slov v jazyce, a nejméně znehodnocené. Héloise a Abelard. Rochester a Jana Eyrová. Emma a pan Knightley. Anna a hrabě Vronskij. I v úzkém kontextu heterosexuální lásky to znamenalo přesně to, co jste chtěli.

„Ne. A myslím, že ani oni mě nemilují. Ale celkem si vzájemně vyhovujeme. Je to výhodnější, zdá se mi, než žít s lidmi, které milujete, ale kteří se k vám nehodí.“

„Dovedu si představit, že to tak mohlo být. Kolik vám toho řekli o okolnostech vaší adopce? O vašich biologických rodičích?“

„Myslím, že tolik, kolik mi toho mohla říct má adoptivní matka. Maurice o tom nikdy nemluví. Můj adoptivní otec přednáší na univerzitě, je sociolog. Maurice Palfrey, sociolog, který umí psát; jeho první žena a jejich syn zahynuli při automobilové havárii, to byly synovi tři roky. Ona řídila. Oženil

se s mou adoptivní matkou devět měsíců poté. Přišli na to, že nemůže mít děti, tak našli mě. Byla jsem tehdy v pěstounské péči, takže mě převzali a po šesti měsících požádali u soudu o povolení k adopci a dostali je. Byla to soukromá dohoda, taková, jakou váš nový zákon znemožnil. Nevím proč. Mně to připadalo jako dokonale rozumné řešení. Určitě si na ně nemůžu stěžovat.“

„Fungovalo to velice dobře u tisíců dětí a jejich adoptivních rodičů, ale mělo to svá rizika. Nechceme se vracet k dobám, kdy nechtěné děti ležely v řadách postýlek v dětských domovech, takže adoptivní rodiče mohli jen přijít a vybrat si jedno, které se jim zalíbilo.“

„Nevím, proč by ne. Mně to připadá jako jediný rozumný způsob, dokud jsou děti příliš malé a nevědí, co se děje. Jako byste si vybírala štěně nebo kotě. Představuju si, že potřebujete miminko, potřebujete cítit, že je to dítě, které chcete vychovávat, které by mohlo vyrůst do lásky. Jestli bych já potřebovala adoptovat dítě, což se nikdy nestane, to poslední, co bych chtěla, by bylo dítě vybrané sociální pracovnící. Kdybychom se k sobě nehodili, nemohla bych ho vrátit, protože by mě sociální odbor vyškrtl ze všech seznamů žadatelů jako neurotickou rozmazlenou ženskou, která potřebuje dítě pro své vlastní uspokojení. A z jakého jiného důvodu by člověk chtěl adoptovat dítě?“

„Možná proto, aby to dítě dostalo lepší šanci.“

„A nejde o osobní uspokojení z toho, že má dítě větší šanci? To vyjde nastejno.“

Žena se ani nenamáhalo vyvracet jí tento kacířský názor. Teorie sociální práce se nemýlí. Koneckonců, její provozovatelé byli noví kněží, duchovenstvo nevěřících. Jen se usmála a zopakovala:

„Řekli vám něco o vaší minulosti?“

„Jen že jsem nemanželská. První žena mého adoptivního otce měla aristokratický původ, byla dcerou hraběte a vyrostla

v palladiánském zámku ve Wiltshiru. Myslím, že moje matka tam byla služebnou a otěhotněla. Asi to nebyla obyčejná služka, ale nemohla to udržet v tajnosti před ostatním služebnictvem. On byl zřejmě návštěvníkem domu. Jsou dvě věci, které si jasně pamatuju ze svého života, než mi bylo osm; jedna je růžová zahrada v Penningtonu, druhá je tamější knihovna. Je možné, že někdo z vyššího služebnictva kontaktoval mého adoptivního otce, když jeho první žena zemřela. On o tom nikdy nemluví. Všechno, co vím, mi řekla moje adoptivní matka. Předpokládám, že si mě Maurice vybral, protože jsem byla děvče. Nechtěl by, aby nějaký chlapec nosil jeho jméno, a přitom to nebyl jeho skutečný syn. Pro něj bylo hrozně důležité vědět, že jeho syn je skutečně jeho.“

„To je pochopitelné, ne?“

„Ovšem. Proto jsem tady. Pro mě je důležité vědět, že mí rodiče byli skutečně moji.“

„No, řekněme, že si myslíte, že je to důležité.“

Její oči sklouzly ke spisu. Papíry zašustily.

„Takže vy jste byla adoptována sedmého ledna 1969. To vám muselo být osm. To už je hodně.“

„Možná si mysleli, že je to lepší než vzít si úplně malé dítě a mít pokažené noci. A můj adoptivní otec alespoň viděl, že jsem v pořádku, fyzicky v pořádku, že nejsem hloupá. Nebylo to stejné riziko jako s malým děckem. Víím, že se provádějí důkladné lékařské prohlídky, ale člověk si nemůže nikdy být jistý, ani pokud jde o inteligenci. Nesnesl by, kdyby na sebe vzal břímě hloupého dítěte.“

„To vám řekl?“

„Ne, to jsem si domyslela sama.“

Jedním si mohla být jista – pocházela z Penningtonu. Ta dávná vzpomínka byla ještě silnější než vzpomínka na růžovou zahradu: Wrenova knihovna. Věděla, že tam kdysi stála pod nádherným štukovaným stropem ze sedmnáctého století s girlandami a andílky, zírala dolů do ohromného prostoru

na Gibbonsovy řezby, které štědře zdobily police, na Roubliakovy busty nad knihovnami, Homéra, Danta, Shakespeara, Milтона. Ve vzpomínce se viděla stát u velkého stolu s mapami a číst knihu. Ta kniha byla těžká, špatně se držela. Ještě si pamatovala, jak ji bolela zápěstí a jaký měla strach, že ji upustí. A věděla určitě, že s ní byl otec, že mu nahlas četla. Byla si tak jistá, že patří na Pennington, že byla občas náchylná věřit, že její otec je hrabě. Ale ta fantazie byla nepříjemná a ona ji zavrhla, zůstala při původní představě šlechtického návštěvníka. Hrabě by musel vědět, že opatruje dítě jedné ze svých služebných, a jistě by ji úplně nezavrhl, nenechal by ji po osmnáct let pochybovat a nevědět. Nikdy od té doby v tom domě nebyla a teď, když ho koupili Arabové a stala se z něj muslimská pevnost, už nebude. Ale bylo jí dvanáct, když ve westminsterské příruční knihovně vyhledala knihu o Penningtonu a přečetla si popis knihovny. Byla tam také fotografie. To potvrzení ji zahřálo u srdce. Všechno tam bylo – štukovaný strop, řezby Grinlinga Gibbonse, busty. Ale nejdřív přišla její vzpomínka. Dítě, které stálo u stolu na mapy s knihou v umdlévajících rukou, muselo existovat.

Zbytek konzultace k ní sotva dolehl. Slečna Hendersonová se své povinnosti zhostila dobře. Ale nebylo to nic víc než nařízená nuda, způsob, jímž protivní zákonodárci zachraňovali svoje svědomí. Žádný ze svědomitě předkládaných argumentů nemohl otrást jejím rozhodnutím vystopovat otce. A jak by mohlo být jejich shledání, jakkoli odkládané, pro něj nevídané? Ona nepřijde s prázdnýma rukama. Položí mu k nohám své cambridgeské stipendium.

Násilím se donutila vrátit do přítomnosti.

„Nevidím důvod k téhle povinné konzultaci. Máte mě odradit od toho, abych vypátrala svého otce? Buď si naši zákonodárci myslí, že mám právo ho znát, nebo ne. Když mi dají to právo a zároveň se oficiálně snaží odradit mě od tohoto pokusu, připadá mi to jako zmatené myšlení, dokonce i na parla-

ment. Nebo mají jen špatné svědomí kvůli tomu, že zavádějí zákony se zpětnou účinností?“

„Parlament chce, aby si adoptované osoby důkladně promyslely všechny důsledky toho, co dělají, co to může znamenat pro ně, pro jejich adoptivní rodiče, pro jejich biologické rodiče.“

„Já na to myslela. Moje matka zemřela, takže jí to nemůže ublížit. A nemám v úmyslu uvádět otce do trapné situace. Chci vědět, kdo to je a jestli žije. To je všechno. Jestli ještě žije, ráda bych se s ním setkala, ale nehodlám vtrhnout na rodinnou oslavu a oznámit tam, že jsem jeho parchant. A nevím, jak by se to mělo dotýkat mých adoptivních rodičů.“

„Nebylo by moudřejší a laskavější, abyste to nejdřív probírala se svými adoptivními rodiči?“

„Co bych s nimi měla probírat? Zákon mi dává právo. Já ho využívám.“

Když se pak večer Philippa v myšlenkách vracela k tomu sezení, nemohla si uvědomit přesný okamžik, kdy jí byla předána informace, po které pátrala. Předpokládala, že sociální pracovnice musela říct něco jako: „Tak tady jsou fakta, která hledáte“, ale to bylo zřejmě příliš nabuřelé a divadelní pro věcnou profesionalitu slečny Hendersonové. Něco však říct musela, nebo že by jen tak vzala papír z hlavní matriky a mlčky jí ho podala?

Ale nakonec ho měla v rukou. Zírala na něj v nevěře, její první myšlenka byla, že muselo dojít k nějakému byrokratickému zádrhelu. Na formuláři byla dvě jména, ne jedno. Její vlastní rodiče tam byli uvedeni jako Mary Ductonová a Martin John Ducton. Ta jména pro ni nic neznamenal, nezbuzovala žádnou vzpomínku, žádný dojem ukončenosti nebo zapomenutého vědomí, které by vzkřísilo jediné slovo. A pak si uvědomila, jak se to stalo. Téměř nevnímala, že mluví nahlas:

„Asi mou matku provdali, když zjistili, že je těhotná. Možná za dalšího sluhu. Takovéhle taktní uspořádání bylo zřejmě na Penningtonu po generace obvyklé. Ale já nevěděla, že

jsem byla předána k adopci ještě předtím, než matka zemřela. Asi věděla, že už nebude dlouho žít, a chtěla si být jistá, že jsem v dobrých rukou. A také jestli se vzali, než jsem se narodila, musí být manžel uveden jako můj otec. Takže formálně jsem narozená v manželství. Pro ni bylo dobré, že měla manžela. Martinu Ductonovi asi řekli, že je těhotná, než svolil ke sňatku. Možná že před smrtí prozradila, kdo je můj pravý otec. Takže další krok je vyhledat Martina Ductona.“

Zvedla svou kabelu a vztáhla ruku, aby se rozloučila. Jen napůl slyšela závěrečná slova slečny Hendersonové, nabídku další pomoci, kdykoli ji bude potřebovat, opakovanou radu, aby Philippa prohovořila svůj plán s adoptivními rodiči, nenápadně zdůrazněný pokyn, že bude-li moci vystopovat svého otce, bude lépe oslovit ho prostřednictvím jiné osoby. Ale některá slova přece jen pronikla k jejímu vědomí:

„Všichni potřebujeme fantazie, abychom mohli žít. Někdy nám může připadat velmi bolestné vzdát se jich, nepovažujeme to za znovuzrození do něčeho nového a vzrušujícího, ale za jakousi smrt.“

Potřásly si rukama a Philippa pohlédla starší ženě do tváře poprvé se skutečným zájmem, poprvé ji viděla jako ženu. V jejích očích zahlédla stopu výrazu, který by si, kdyby nevěděla, oč jde, mohla splést s lítostí.

Kapitola 2

Poslala žádost s šekem k hlavnímu matrikáři hned ten večer, 4. července 1978, vložila je do obálky s předtištěnou adresou. Ani Maurice, ani Hilda nebyli zvědaví na její soukromou korespondenci, ale nechtěla riskovat, že do schránky na dopisy vklouzne úředně nadepsaná odpověď. Strávila příštích

několik dní ve stavu ovládaného rozrušení, které ji po většinu času hnalo z domu, protože se bála, že by si Hilda mohla povšimnout jejího neklidu. Když kráčela kolem jezírka v St. James's Parku, ruce hluboko v kapsách saka, počítala v duchu, kdy by tak mohl přijít rodný list. Vládní úřady byly notoricky pomalé, ale tohle bylo určitě dost jednoduché. Muse-ly jen projít své záznamy. A jistě nebudou zavaleny žádostmi. Zákon byl schválen v roce 1975.

Přesně za týden, v úterý 11. července, spatřila na rohožce známou obálku. Okamžitě ji vzala do svého pokoje, jen zavola-la ze schodů na Maurice, že jemu nic nepřišlo. Odnesla obálku k oknu, jako by jí zeslábl zrak a potřebovala víc světla. Rod-ný list, nový, šustivý, o tolik působivější než ten zkrácený for-mulář, který jí jako adoptované sloužil tak dlouho, jí při prv-ním čtení připadal, jako by s ní neměl nic společného. Bylo na něm zaznamenáno narození dítěte Rose Ductonové 22. květ-na 1960 v Bancroft Gardens 41, Seven Kings v Essexu. Otec byl uveden jako Martin John Ducton, úředník; matka jako Mary Ductonová, v domácnosti.

Takže odjeli z Penningtonu ještě před jejím narozením. To nebylo až tak překvapivé. Neočekávané bylo to, že se muse-li odstěhovat tak daleko z Wiltshiru. Možná se chtěli úplně odříznout od starého života, od klepů, od vzpomínek. Možná mu někdo našel práci v Essexu, možná se vracel blíž k domo-vu. Ráda by věděla, jaký asi byl, tento ochotný nepravý otec, jestli byl na její matku hodný. Doufala, že by ho mohla mít ráda nebo ho alespoň respektovat. Třeba ještě bydlí v Ban-croft Gardens v čísle 41, možná s druhou ženou a s vlastním dítětem. Deset let není tak dlouhá doba. Zavolala z aparátu ve svém pokoji na nádraží Liverpool Street. Seven Kings bylo na východní předměstské trase a ve špičce tam jezdily vlaky každých deset minut. Vyšla z domu, aniž čekala na snídani. Bude-li mít čas, dá si kávu na stanici.

Vlak v 9.25 z Liverpool Street byl téměř prázdný. Bylo ještě

brzy a Philippa cestovala opačným směrem než lidé do práce. Sedla si do rohu a očima jezdila z jedné strany na druhou, když vlak projížděl rozlehlými východními předměstími; řady jednotvárných domků ze zčernalých cihel se spravovanými střechami a spleť televizních antén; vrstevnaté věžáky, zahalené vzdáleným mrholením; dvorek naplněný rozbitými auty v symbolické blízkosti k řadám křížů na předměstském hřbitově; továrna na laky, koule plynojemu; pyramidy štěrku a uhlí vedle dráhy; pusté plochy zarostlé plevelem; svažité zelený břeh stoupající k předměstským zahrádkám se šňůrami na prádlo a kůlnami a dětskými houpačkami mezi růžemi a proskurníky. Východní předměstí, tak vznešeně a nepatříčně pojmenovaná – Maryland, Forest Gate, Manor Park – byla pro ni cizí území, nenavštěvované a vzdálené od činností jejich posledních deseti let stejně jako předměstí Glasgowa a New Yorku. Žádná z jejich kamarádek ze školy nebydlela v blízkosti Bethnal Green, i když jich několik, u nichž ale nikdy nebyla, bylo doma na zachovaných georgiánských náměstích kolem Whitechapel Road, v sebevědomých enklávách kultury a prudké elegance mezi věžáky a průmyslovou pustinou. Přesto ta ponurá, neplánovaně vyrostlá městská krajina, kterou se řítit vlak, probouzela jakousi zasutou vzpomínku, byla jí povědomá i ve své cizotě, jedinečná přes svou pustou uniformitu. Možná to bylo jen tím, že krajina, která kolem míjela, byla tak předvídatelně bezútěšná, tak typická pro šedé periferie všech větších měst, že se v její fantazii smísily zapomenuté popisy, staré obrázky a novinové fotografie a výsledkem byl pocit, že to tu zná. Možná tu každý už někdy byl. Tahle jednotvárná země nikoho byla částí vnitřní topografie každého.

Na stanici Seven Kings nestály žádné taxíky. Zeptala se muže, který vybíral lístky, na cestu do Bancroft Gardens. Ukázal jí, že má jít na High Street, odbočit doleva na Church Lane a pak první ulicí doprava. High Street vedla mezi železnicí a ulicí malých obchůdků s byty v horních patrech, byla

tam prádelna, trafika, zelenina a samoobsluha, kde se už nakupující řadili u pokladen.

Najednou se jí vybavila scéna, tak živá, potvrzená pachem a zvuky a zapamatovanou bolestí, že se nedalo věřit, že je to pouhá představa. Žena, která veze dítě v kočárku právě takovou ulicí. Ona sama, jen o něco větší než batole, napůl klopýtá vedle kočárku, drží se rukojeti. Hranaté dlažební kostky se světlými skvrnami ubíhají pod koly stále rychleji. Ona svírá teplý vlhký kov a zmocňuje se jí zoufalý strach, že se pustí, že ji nechají za sebou, odhodí a zakopnou pod kola jasně červených autobusů. Trhnutí, které jí skoro vyrvalo paži z kloubu, a ženina ruka, která jí přitiskla dlaň pevněji k držadlu kočárku. Říkala té ženě teto. Teto May. Jak je zvláštní, že si teď vzpomněla na to jméno. A dítě v kočárku mělo červenou vlněnou čepičku. Tvářičku mělo ušmudlanou od smrkanců a čokolády. Vzpomněla si, že to děcko nenáviděla. Muselo to být v zimě. Ulice byla jasně osvětlená a nad stánkem zelináře visel oblouk barevných žárovek. Žena se zastavila, aby koupila rybu. Vybavil se jí pult s rudookými sledi s lesklými šupinami, silný mastný pach uzenečů. Mohla to být tahle ulice, jenže tady už není rybárna. Pohlédla dolů na dlažební kostky, lesklé deštěm. Byly to ty, po kterých tak zoufale klopýtala? Nebo tato ulice i s poli po obou stranách železnice byla jen další scénou z její vyfantazírované minulosti?

Když zahnula z High Street do Church Lane, vkročila z fádniho komerčního předměstí do zeleného soukromí a útulné domáckosti. Úzká ulice, po stranách osázená platany, se mírně zatáčela. Možná před první světovou válkou opravdu vedla ke starému venkovskému kostelu, který byl dávno zbořený nebo vybombardovaný ve druhé světové válce. Teď v dále viděla jen věž, která vypadala, jako by byla postavena ze syntetických kamenů a opatřena korouhvičkou místo kříže, aby nemohly vznikat pochopitelné pochyby o účelu budovy.

A nakonec došla do Bancroft Gardens. Po obou stranách

ulice se táhly stejné dvojdomky. Ke každému z nich vedla pěšinka. Třeba jsou architektonicky nerozlišitelné, pomyslela si, ale alespoň mají lidské měřítko. Branky a zábradlí byly odstraněny a předzahrádky byly obehnány nízkými cihlovými zídkami. Přední arkýřová okna s věžičkami, dlouhá řada hradeb úctyhodnosti. Uniformita architektury však byla porušena individualitou obyvatel. Každá předzahrádka byla jiná, záplava nesčetných letních květin, čtverce trávníku pečlivě stříhaného a tvarovaného, kamenné desky s květináči s muškáty a břečťanem.

Když Philippa došla až k číslu 41, udiveně se zastavila. Dům stál odděleně od svých sousedů a byl křiklavou oslavou výstředního vkusu. Žluté londýnské cihly byly natřeny zářivě rudě s bílými tečkami. Vypadal jako dům z obrovských kostek na hraní. Výstupky cimbuří byly střídavě červené a modré. Na okně byla zavěšena síť, svázaná saténovými mašlemi. Původní přední dveře byly nahrazeny dveřmi s deskou z neprůhledného skla a byly natřené jasně žlutě. Na přední zahrádce byl umělý skleněný rybníček obklopen syntetickými skalkami, na nichž seděli tři trpaslíci s připitomělými úsměvy a s rybářskými pruty v ruce.

Ve chvíli, kdy stiskla zvonek – zacinkal melodii – vytušila Philippa, že je dům prázdný. Majitelé byli pravděpodobně v práci. Zkusila to ještě jednou, ale nikdo nereagoval. Odolala pokušení nahlédnout tam otvorem schránky na dopisy, ale pak se rozhodla zkusit to u sousedů. Alespoň budou vědět, jestli Ducton ještě bydlí v čísle 41, nebo kam se odstěhoval. Dům neměl zvonek a zabušení klepadlem znělo nepřírozeně hlasitě a naléhavě. Nikdo nepřicházel. Počkala celou minutu a už opět zvedala ruku, když uslyšela šouravé kroky. Dveře se otevřely na řetěz a ona spatřila starší ženu v zástěře a se sítkou na vlasech, která na ni upřela přísný, podezřívavý pohled osoby, pro kterou jsou ranní návštěvníci u předních dveří předzvěstí něčeho zlého.

„Promiňte, že vás ruším,“ oslovila ji Philippa, „ale chtěla bych vás požádat o pomoc. Hledám pana Martina Ductona, který bydlel vedle asi před deseti lety. Nikdo tam není doma a myslela jsem, že byste mi mohli pomoci.“

Žena nic neřekla, stála tam jako přikovaná, jednu hnědou vyhublou ruku na řetězu dveří, jediné viditelné oko bezvýrazně zíralo Philippě do tváře. Pak se ozvaly další kroky, pevnější a těžší, ale ještě ztlumené. Ozval se mužský hlas:

„Kdo je to, mamko? Co se děje?“

„Je tu nějaké děvče, ptá se po Martinu Ductonovi.“

Ženin hlas byl jen šepot, slyšelo to v něm údivem i jakýmsi pobouřením. Tlustá mužská ruka uvolnila řetěz a žena rázem vypadala vedle svého syna jako trpaslice. Měl na sobě planďavé kalhoty a nátělník, na nohou červené pantofle. Možná je to řidič autobusu nebo průvodčí, který odpočívá po směně, pomyslela si Philippa. To tedy nebyla vhodná doba na návštěvu. Řekla omluvně:

„Promiňte, že vás obtěžuji, ale pokouším se najít pana Martina Ductona. Bydlel kdysi tady vedle. Myslela jsem, že byste mohli vědět, co se s ním stalo.“

„Ducton? Ten je po smrti, ne? Určitě takovejch devět let! Umřel ve vězení ve Wandsworthu.“

„Ve vězení?“

„A kde jinde by měl bejt, vrahoun hnusnej? Znásilnil tenkrát holčičku, a jeho panička ji pak uškrtila. Co jinýho s ním měli udělat? Vy jste novinářka, nebo co?“

„Nic takového. Ne. To musí být jiný Ducton. Možná jsem si spletla jméno.“

„Spíš si z vás někdo vystřelil. Byl to Ducton. Martin Ducton. A ona Mary Ductonová. To je pořád.“

„Ona tedy žije?“

„Pokud vím. Maj už ji brzo pustit. Musí už mít těch deset let odkroucenejch. Ne že by se vrátila sem. Tady už se po Ductonovejch vystřídaly čtyři rodiny, ten dům je dost levnej. Před

půl rokem to koupili nějaký mladý lidi. No, každému se zrovna nechce bydlet v domě, kde oddělali děcko. Nahoře v předním pokoji to bylo.“

Kývl hlavou k číslu 41, ale za celou dobu se Philippě nepodíval do tváře. Žena náhle vyhrkla:

„Měli je pověsit!“

Philippa se ke svému úžasu slyšela říct:

„Pověsit. Řekla jste pověsit. Měli je pověsit.“

„To teda jo,“ kývl muž.

Otočil se na svou matku. „Zahrabali to děcko v Eppingském lese, že jo? Že jo, mamko? Že ji zahrabali v Eppingském lese! Dvanáct let jí bylo. Pamatuješ, mamko?“

Možná byla žena hluchá. Její poslední slova byla netrpělivý výkřik. Neodpověděla. Stále hleděla na Philippu, když řekla:

„Jmenovala se Julie Scaseová. Teď si vzpomínám. Zabili Julii Scaseovou. Ale nedostali se až do lesa. Chytili je s mrtvolou dítěte v kufru vozu. Julie Scaseová.“

Philippa se přinutila říct rty tak ztuhlými, že stěží tvořila slova:

„Měli nějaké děti? Znali jste je?“

„Ne. My jsme tu tenkrát nebydleli. Přestěhovali jsme se sem z Romfordu, když už byli v base. Říkalo se, že měli dítě, snad holčičku, a ta byla adoptovaná. Asi to bylo pro chuděrku nejlepší.“

Philippa řekla:

„Tak to nemůže být ten samý Ducton. Tihle Ductonovi neměli děti. Dali mi špatnou adresu. Promiňte, že jsem vás obtěžovala.“

Otočila se a kráčela po ulici zpátky. Cítila, že jí otékají nohy, měnily se v těžké, nasáklé polštáře, které neměly nic společného se zbytkem jejího těla, ale přesto ji nesly vpřed. Shlížela na dlažební kameny, používala je jako vodítko, jako opilec při nějaké zkoušce. Tušila, že ji ta žena se synem ještě pozorují, a když ušla asi dvacet metrů, přinutila se, aby

se otočila a upřela na ně pevný pohled. Okamžitě zmizeli. Teď osaměla na prázdné ulici, už ji nikdo nesledoval, a zjistila, že nemůže jít dál. Vztáhla ruce k cihlové zídce nejbližší zahrádky, nahmátla ji a usedla na ni. Cítila se na omdlení a bylo jí trochu špatně od žaludku, srdce se jí stahovalo jako pulzující míč. Ale tady nesmí omdlít, v téhle ulici ne. Musí se nějak dostat na nádraží. Sklonila hlavu až mezi kolena a cítila, jak se jí do ní vrací krev. Mdloba pominula, ale nevolnost se zhoršila. Znovu se narovнала, zavřela oči před roztančenými domy, zhluboka vdechovala vzduch s vůní květin. Pak oči otevřela a přinutila se soustředit na věci, kterých se mohla dotknout a nahmatat je. Přejela prsty po drsné zídce. Kdyby byla ukončena železným zábradlím. Cítila hrubě zrnitou výplň v otvorech v cihlách. Možná to zábradlí odstranili za války, aby se přetavilo na zbraně. Upřeně zírala na dlažbu pod nohama. Byla poseta světlými, nepatrnými skvrnkami, jasnými jak diamanty. Navál se na ni pyl ze zahrad a ležel tu jediný okvětní plátek růže jako kapka krve. Jak zvláštní bylo, že dlažební kameny mohou být tak rozmanité, že mohou pod jejím soustředěným pohledem odhalit takové zářivé divy. Tyhle věci byly alespoň skutečné, i ona byla skutečná – zranitelnější, méně trvanlivá než cihly a kameny, ale přesto přítomná, viditelná, měla identitu. Kdyby kolem procházeli lidé, jistě by ji viděli. Z domu o dvě čísla dál vyšla mladistvá žena a kráčela směrem k ní, před sebou tlačila kočárek, starší dítě poskakovalo vedle, drželo se za rukojeť. Žena vrhla na Philippu letmý pohled, ale dítě zvolnilo krok, otočilo se a upřelo na ni doširoka otevřené oči bez výrazu zvědavosti. Pustilo se rukojeti a ona zjistila, že se pokouší postavit a vztáhnout k němu ruce jako s varováním nebo s naléhavou prosbou. Pak se matka zastavila a zavolala na ně, dítě k ní doběhlo a opět se chytilo kočárku.

Pozorovala je, dokud nezahnuly za roh na High Street. Už musela jít. Nemohla tu sedět celý den přilepená k zídce, jako

by to byla její jediná jistota v rozkolísaném světě. Napadla ji slova od Bunyana a zjistila, že si je říká nahlas:

„Někteří si také přáli, aby nejbližší cesta vedla k jejich otcovskému domu a aby se už nemuseli plahočit přes hory a dolů, ale cesta je cesta a každá má svůj konec.“

Nevěděla, proč ji ta slova utěšila. Neměla Bunyana nijak zvlášť ráda a nevěděla, proč právě takhle pasáž promluvila k její zmatené mysli, v níž se svářilo zklamání, úzkost a strach. Ale když kráčela zpátky k nádraží, znovu a znovu si opakovala tu pasáž, jako by ta slova byla svým způsobem neumlčitelná a pevná jako chodník, po němž šla. „Cesta je cesta, a každá má konec.“

Kapitola 3

Když pracoval, a to bylo po většinu roku, užíval Maurice Paley svou místnost na univerzitě. Katedra sociologie zbytněla od jeho jmenování docentem díky přívalu optimismu a světské víry šedesátých let a přestěhovala se do příjemného domu z osmnáctého století, který univerzita vlastnila na Bloomsbury Square. Sdílel dům s katedrou orientalistiky, jejíž pracovníci se vyznačovali svou nevtíravostí a neustálým proudem návštěvníků. Předními dveřmi denně proklouzávala do budovy řada malých, tmavých obrýlených mužů a žen v sáří, kteří mizeli v podivně tichých prostorách budovy. Připadalo mu, že je pořád potkává na úzkých schodech; vždycky couvli, uklonili se, s kosým pohledem se usmáli; ale z horního patra se jen občas ozval zvuk kroků. Připadalo mu, jako by byl celý dům infikován tajemnou, tichou myší činností.

Jeho pracovna bývala kdysi součástí elegantního salonu v prvním patře, z tří vysokých oken a litinového balkonu byl

výhled na zahrady náměstí, ale původní pokoj byl rozdělen, aby vznikla místnost pro jeho sekretářku. Působivá proporcí tím byl zničen a zdobně tesaná římsa nad krbem, nad ní olej od George Morlanda, který visíval v pracovně v Penningtonu, i dvě křesla ve stylu regentství tam působily snobsky a nepůvodně. Cítil potřebu vysvětlovat návštěvníkům, proč si svou místnost nezařídil reprodukcemi. A přestavba salonu nebyla moc úspěšná. Sekretářka musela procházet jeho místností do své a klapot psacího stroje přes tenkou přepážku tvořil tak kovové *obligato* k jeho schůzkám, že musel Molly požádat, aby nepsala, když má návštěvu. Bylo pak těžké soustředit se, když si byl vědom, že sedí vedle u stroje v našťvané ostentativní nečinnosti. Elegance a krása byly obětovány užitečnosti, která však nikdy nebyla účinná. Helena při své první návštěvě pouze řekla: „Nemám ráda tyhle přestavby“ a víckrát se tam neukázala. Hilda, která si snad ani nevšimla proporcí místnosti, nebo o ně nedbala, odešla z katedry poté, co se vzali, a nikdy se tam nevrátila.

Zvyk pracovat mimo domov vznikl po jeho sňatku s Helenou, když koupila dům číslo 68 v Caldecote Terrace. Když ruku v ruce procházeli prázdnými pokoji s ozvěnou jako zvědavé děti, vytahovali žaluzie, aby dovnitř proudilo slunce a kreslilo čtverce na neležtené podlahy, dohodli se na uspořádání své budoucnosti. Když naznačil, že bude potřebovat studovnu, poukázala na to, že dům je příliš malý, celé horní patro zabere dětský pokoj a pokoj pro chůvu. Byla zjevně připravena prát a vařit jen s pomocí služky, která by chodila jen na den, ale s péčí o dítě to bylo něco jiného. Vypočítala, co všechno nutně potřebují – salon, jídelnu, dvě ložnice pro sebe, rezervní ložnici pro hosty. V Penningtonu nebyla žádná studovna; ten návrh jí připadal výstřední. A těžko by tu mohla být knihovna. Vyrostla s Wrenovou knihovnou v Penningtonu a každá jiná soukromá knihovna pro ni byla jen místnost, v níž se skladují knihy.

Teď, kdy již dávno prací zahnal svůj žal – a jak přesně

dovedli někteří jeho kolegové popsat ten zajímavě bolestný psychologický proces – když se dovedl podívat s odstupem na ponížení a bolest, zajímala ho ta výstřední morálka, která ho zřejmě bez výčitek učinila otcem cizího dítěte, avšak byla by pobouřena myšlenkou na potrat. Vzpomněl si na jejich rozhovor, poté co mu řekla o tom dítěti:

„Co s tím chceš dělat, necháš si udělat potrat?!“ zeptal se jí.

„Jistěže ne. Nebud' takový měšťák, drahý.“

„Potrat můžeš považovat za nechutný, nežádoucí, nebezpečný nebo nemorální, jestli uvažuješ v těchhle termínech. Nevidím, co je na něm měšťáckého.“

„Všechno dohromady. Proč proboha myslíš, že bych chtěla potrat?“

„Můžeš mít pocit, že tě dítě bude otravovat.“

„Otravuje mě má stará chuva, taky můj otec. Kvůli tomu je nezabiju.“

„Co chceš tedy dělat?“

„Vzít si tě, samozřejmě. Jsi volný, nebo ne? Nemáš někde utajenou ženu?“

„Ne, nemám ženu. Ale má nejdražší, ty si mě přece nemůžeš chtít vzít.“

„Já nikdy nevím, co chci. Opravdu jsem si jista jen tím, co nechci. Ale myslím, že bychom se měli vzít.“

Byl to ten nejběžnější, ten nejsamozřejmější podvod a on byl ta nejnaivnější oběť. Ale byl poprvé a naposled zamilovaný, což byl stav, který, jak si nyní uvědomoval, neprovází jasné vědomí. Básníci ho celkem správně nazývali jistým druhem šílenství. Jeho láska byla určitě jistým pominutím v tom smyslu, že narušila jeho myšlenkové procesy, jeho vnímání vnější reality, dokonce i jeho fyzický život, chuť k jídlu, trávení, spánek. Byl malý div, že si nevypočítal, s jakou lichotivou rychlostí si ho vytipovala během krátké dovolené v Perugii, jak krátká byla doba mezi prvním obdivným pohledem a chvílí, kdy se spolu ocitli v posteli.

Byla pravda, že věděla jen, co nechce. Její potřeby se mu zdály přesvědčivě skromné, to, co nechtěla, mělo sílu mocné touhy. Byl překvapen, že našli tak rychle dům v Caldecote Terrace. Všechny oblasti Londýna byly pro ni zjevně nepřijatelné. Hampstead byl příliš módní, Mayfair moc drahý, Bayswater vulgární, Belgravia příliš elegantní. A ve výběru je také omezovalo její odmítnutí hypotéky. Bylo zbytečné, že poukazoval na daňové výhody. Hrabě z devatenáctého století kdysi zatížil Pennington hypotékou, čímž uvedl ve zmatek všechny zadlužené dědice. Hypotéka byla měšťácká. Nakonec našli byt v Caldecote Terrace v Pimlicu a tady mu darovala, jakkoli náhodný to byl dar, čtyři nejšťastnější léta jeho života. Její a Orlandova smrt ho naučily všechno, co věděl o utrpení. Teď byl rád, že žádný předčasný poznatek nezkazil ty první měsíce truchlení. Až dva roky poté, co si vzal Hildu, když se pokoušeli zjistit důvod své bezdětnosti, se dozvěděl pravdu: že se nikdy nemůže stát otcem. To období smutku pro ženu, která neexistovala, pro syna, který nebyl jeho, mu teď připadalo jako dluh splacený, nikoli beze cti, světské milosti.

Truchlil pro Orlanda víc než pro Helenu. Helenina smrt byla ztráta radosti, ke které se nikdy necítil oprávněný, která mu nikdy nepřipadala úplně skutečná, o níž spíše doufal, než věřil, že potrvá. Jistá část jeho duše přijala její ztrátu jako nevyhnutelnou; smrt je nemohla rozdělit víc než život. Ale pro Orlanda truchlil s živelnou prudkostí žalu, s neslyšným pláčem mučivé trýzně. Smrt krásného, inteligentního a šťastného dítěte mu vždycky připadala jako šílená nespravedlnost, a tohle dítě byl jeho syn. Jeho žal jako by objímal kosmické společenství trpících. Nevkládal do Orlanda žádné nepřiměřené naděje, neživil v dítěti žádné vysoké ambice, chtěl jen, aby chlapec dále žil ve své kráse, své láskyplné dobrotě, ve svém zvláště neohrabaném půvabu.

A právě proto, že zemřel Orlando, se pak Maurice oženil s Hildou. Věděl, že jeho přátelům je to manželství záhadou.

Dalo se to snadno vysvětlit. Hilda byla jediná z jeho přátel, jeho kolegů, kdo pro Orlanda zaplakal. Den poté, co se vrátil z pohřbu v Penningtonu – uložení Heleny a Orlanda do rodinné hrobky pro něj symbolizovalo definitivní odloučení, oni teď spočinuli mezi lidmi svého druhu – přišla do jeho kanceláře s ranní poštou. Pamatoval si, jak vypadala, měla na sobě bílou blůzku školačky, sukni, kterou si toho rána vyžehlila, viděl otisk žehličky na předním skladu. Zůstala stát ve dveřích a dívala se na něj. Všechno, co řekla, bylo: „Ten chlapec. Ten chlapeček.“ Jen se díval, jak jí tuhne tvář a pak se krabatí žalem. Z očí jí vytryskly dvě slzy a neovladatelně jí stékaly po tvářích.

Znala Orlanda jen málo, viděla ho při několika příležitostech, kdy ho chůva přivedla do kanceláře. Ale plakala pro něj. Kolegové psali a vyslovovali kondolence, odvraceli oči od smutku, který nemohli zmírnit. Smrt byla ukázkou špatného vkusu. Jednali s ním se soucitnou ostražitostí, jako kdyby trpěl lehce choulostivou chorobou. Ona jediná věnovala Orlandovi spontánní slzu.

A to byl začátek. Vedl k prvnímu pozvání na večeři, ke společným návštěvám divadla, ke zvláštnímu dvoření, které jen posilovalo mylné představy jednoho o druhém. Přesvědčoval sám sebe, že je učenlivá, že oplývá dobrotou a prostotou, která může vyhovovat jeho komplikovaným potřebám, že za bezvýraznou jemnou tvář je mysl, která jen potřebuje podnět jeho láskyplného zájmu, aby začala rozkvétat, ale tím si nikdy nebyl až tak jistý. A byla tak úplně jiná než Helena! Lichotilo mu, že může víc dávat než brát, být tím, kdo je milován, spíš než tím, kdo miluje. A tak, podle některých kolegů nepřípadně rychle, dospěli k té svatbě na matričním úřadě. Chudinka asi doufala ve svatbu v bílém a v kostele. Ta tichá výměna slibů jí a jejím rodičům těžko mohla připadat jako řádná svatba. Absolvovala ji v mukách zmatku a rozpaků, možná se bála, aby si matrikář nemyslel, že je těhotná.

Náhle si uvědomil svůj neklid. Přikročil k vysokému oknu a vyhlédl na neupravené náměstí. I když mírný déšť nyní ustal, platany byly ucourané a na nasáklé trávě se povalovaly rozmáčené odpadky. Toto pomalé uplývání léta se hodilo k jeho náladě. Vždycky nenáviděl tu přestávku mezi akademickými roky, kdy někdo málokdy uklidil smetí po posledním semestru, i když další už začínal. Nemohl si vzpomenout, kdy u něj svědomité konání povinností nahradilo původní nadšení, nebo kdy svědomitost nakonec ustoupila nudě. Co mu teď dělalo starost, bylo to, že přistupoval ke každému akademickému semestru s emocí více znepokojivou, než je pouhá nuda, bylo to něco mezi podrážděním a obavou. Věděl, že už nevidí své studenty jako jednotlivce, ani s nimi netouží komunikovat jinak než na úrovni profesora a studenta a ani tam mezi nimi nepanuje důvěra. Připadalo mu, že se role otočily, on že je student, oni instruktoři. Seděli tam ve vsudypřítomné uniformě mladých, v džínách a ve svetrech, mohutných, těžkých sportovních botách, košilích s rozhalenkami a džínových bundách a zírali na něj upřeným pohledem inkvizitorů, čekajících na jakoukoli úchylku od pravé víry. Říkal si, že nejsou jiní než jeho dřívější studenti, nepůvabní, nepřiliš inteligentní, nevzdělaní v tom smyslu, mělo-li vzdělání znamenat psát vlastním jazykem elegantně a přesně, myslet jasně, rozlišovat nebo se bavit. Byli naplnění stěží potlačovaným hněvem na ty, kdo pro sebe uchvátili dost privilegií, a na to, jak mála privilegií kdy dosáhnou sami. Nechtěli se učit, už se rozhodli, v co budou raději věřit.

Byl stále malichernější, rozčilovaly ho drobnosti, například zkracování jejich křestních jmen na Billa, Berta, Mika, Geoffa, Steva. Chtělo by se mu mrzoutsky vypátrat, zda se oddanost marxismu vylučuje s dvojslabičným křestním jménem. A jejich slovník ho provokoval. V poslední sérii seminářů o právu mladistvých pořád mluvili o „děčkách“. To slovo ho odpuzovalo svou blahosklonností smíšenou s podlézavostí.

Sám užíval zásadně výrazy „děti“ nebo „mládež“ a cítil, že je to otravuje. Zjistil, že k nim hovoří jako pedantický ředitel školy k žákům nižších tříd:

„Opravil jsem vám některé gramatické a pravopisné chyby. Může vám to připadat jako buržoazní puntičkářství, ale jestliže budete chtít organizovat revoluci, budete muset přesvědčit ty inteligentní a vzdělané stejně jako ty naivní a nevědomé. Mohlo by pro vás být cenné zkusit se naučit psát stylem, který není směsí sociologické hantýrky a normy, která je třeba k absolvování jednotné základní školy. A ‚obscenní‘ znamená ‚necudný‘, ‚neslušný‘, ‚oplzlý‘, nelze ho správně použít k charakterizaci vládní politiky, která nevzala v potaz Finerovy zprávy o neúplných rodinách, i když se vám to rozhodnutí může zdát hanebné.“

Mike Beale, hlavní podněcovatel studentské moci, si cosi mumlal pod vousy, když mu vrátil jeho poslední esej. Znělo to jako „parchante zasranej“ a vskutku to mohlo být „parchante zasranej“, až na to, že Beale nebyl schopen vyřknout nadávku, která by neobsahovala slovo „fašista“. Beale právě dokončil druhý ročník. Při troše štěstí bude příští podzim promovat, odejde s kvalifikací sociálního pracovníka a najde si zaměstnání u místního úřadu, bezpochyby proto, aby učil mladistvé delikventy, že příležitostná menší krádež spojená s násilím je přirozená reakce těch chudých na kapitalistickou tyranii, a bude šířit politické uvědomění mezi obyvateli obecních domů, kteří hledají výmluvu, aby nemuseli platit nájem. Ale nahradí ho jiní. Akademický stroj bude mlít dál, a bylo vlastně zvláštní, že v podstatě byli s Bealem na stejné straně. Byl příliš veřejně angažovaný a příliš dlouho, než aby teď porušil pravidla. Socialismus a sociologie. Cítil se jako starý bojovník, který už nevěří ve svou věc, ale bitva pokračuje a on zná svou stranu.

Nacpal do aktovky několik dopisů, které ho čekaly dnes ráno v jeho přihrádce. Jeden byl od socialistického člena

parlamentu a žádal o pomoc ve všeobecných volbách, k nimž mělo dojít začátkem října. Promluvil by Maurice v některém televizním pořadu? Předpokládal, že to přijme. Televize posvěcovala, udělovala identitu. Čím známější byl něčí obličej, tím byl důvěryhodnější. Další dopis byl opětovná žádost, aby zažádal o profesuru v sociální práci na jedné univerzitě na severu. Chápal zájem sociálních pracovníků o tu profesuru. Mimo oblast sociální práce došlo v posledních letech k několika jmenováním. Ale protestující neviděli, že záleží na kvalitě akademické práce a výzkumu, ne na vědním oboru žadatele. Při současné konkurenci potřebovala sociologie demonstrovat svou akademickou vážnost, nikoli předstíranou profesionalitu. Stále víc ho dokázala namíchnout necitlivost kolegů, nejistých sebou samými, kteří se cítili strašlivě podhodnoceni, kteří si stěžovali na to, že se od nich čeká lék na všechny nemoci společnosti. Přál si jen, aby mohl vyléčit tu svou vlastní.

Odložil posledních několik papírů a zamkl zásuvku psacího stolu. Vzpomněl si, že dnes večer mají přijít na večeři Cleghornovi. Cleghorn byl jeden ze správců fondu založeného pro zkoumání příčin delikvence mládeže a k její nápravě a Maurice měl jednoho postgraduálního studenta, který na dva příští roky sháněl práci ve výzkumu. Výhoda pořádání pravidelných večeří s hosty byla i v tom, že když člověk žádal o laskavost, pozvání na večeři nevypadalo jako příliš průhledný fígl. Když za sebou zavíral, pomyslel si bez velké zvědavosti, kam asi šla Philippa dnes tak brzy po ránu a zda si vzpomene na Cleghornovy a přijde domů včas, aby vyzdobila stůl květinami.

Kapitola 4

Když se Philippa konečně dostala zpátky na nádraží v Liverpool Street, strávila celý den tím, že brouzdala po ulicích města. Bylo těsně po šesté, když se vrátila na Caldecote Terrace. Déšť skoro ustal a byl nyní tak drobný, že ho na teplé tváři cítila jako kapičky mlhy, bodavé chladem. Ale dlažba chodníku byla vlhká, jako kdyby celý den lilo, a v příkopu vzniklo několik mělkých kaluží, do nichž těžce a hrozivě pleskaly občasné kapky z nebe těžkého a šedého jako sražené mléko. Číslo 68 vypadalo stejně jako v každý jiný všední letní večer, kdy se vracela ze školy. Na pohled se tenhle návrat ničím nelišil od jiných. Jako vždycky byla kuchyně v přízemí jasně osvětlená a jinak byl dům temný kromě slabého světla z haly, které pronikalo elegantním světlíkem nad předními dveřmi.

Kuchyně byla v nižším přízemí v přední části domu. Jídelna, která byla vzadu, měla francouzská okna vedoucí na zahradu. Celé zvýšené přízemí zabíral velký salon; ten měl také vchod ze zahrady, vstupovalo se tam po točitých jemně tepaných železných schodech. Za letních večerů si mohli donést kávu na vnitřní dvůr k židlím pod fíkovníkem. Zídkou obehnaná zahrada, jen deset metrů dlouhá, opojně voněla růžemi a fiálami. Vnitřní dvůr byl vyzdoben dřevěnými, bíle natřenými truhlíky s muškáty, které v intenzivním světle před západem slunce zářily krvavou červení a pak zbledly, když se rozsvítily lampy na dvoře.

V kuchyni, která vedla na sever, bylo stále rozsvíceno, ale Hilda tam nikdy nezatahovala závěsy. Možná si nikdy neuvědomila, že pro okolní svět tam vystupuje jako na nasvíceném jevišti. Byla tam i teď a už začala připravovat večeri. Philippa se přikrčila, chytila se mříží a nahlédla dovnitř. Hilda

vařila s obzvláštním soustředěním, pohybovala se jako kněžka mezi potřebami svého umění, nahlížela do kuchařské knihy pozorným, zkoumavým pohledem umělce, který zkoumá svůj model, pak se krátce dotkla všech ingrediencí, jako by jim před obřadem žehnala. Zbytek domu posedle čistila a uklízela, ale jako by nic z toho, co obsahoval, s ní nemělo nic společného. Jen tady, v organizovaném nepořádku své kuchyně se cítila doma. To byl její vlastní prostor. Tady žila ve dvojité kleci za ochrannými železnými mřížemi oken a špičatým zábradlím nad nimi, kde viděla svět jen jako sled loudavých nebo spěchajících nohou. Světlé, jemné vlasy, které jí normálně padaly do tváře, měla stažené dozadu a zachycené dvěma hřebínky. V bílé zástěře, kterou nosila vždycky při vaření, vypadala velmi mladě a bezbranně, jako školačka zabraná do praktické zkoušky nebo nově přijatá služka, která zápolí se svou první večeří. A nebylo to kvůli tomu, že pracovala v kuchyni, že vypadala jako služka. Všechny matky spolužaček ze školy, až na ty úplně nejbohatší, většinou doma vařily. Z vaření se stalo módní umění, téměř kult. Možná že vypadala jako žena, která se horlivě snaží zasloužit si svou mzdu, díky své bílé zástěře, ustaraným očím, které jako by stále čekaly výčitku a přitom k ní stále vybízely.

Philippa zapoměla, že mají na večeři přijít Cleghornovi a Gabriel Lomas. Viděla, že jako předkrm budou artyčoky. Šest jich bylo úhledně seřazeno na prostředním stole, jen je vložit do hrnce. Kuchyně ve světle dvou dvojitých zářivek byla důvěrně známá jako obraz na zdi dětského pokoje. Jedno proutěné křeslo s odřeným polštářem ze záplat. Nikdy nebylo potřeba kupovat druhé, protože ani Maurice ani Philippa si nenavikli sedávat v kuchyni a klábosit s Hildou, když vařila. Police s paperbackovými kuchařkami s jejich umaštěnými, zmuchlanými obálkami, nástěnný kalendář s křiklavě modrým obrázkem přístavu v Brixhamu, přenosný televizor, černobílý, protože barevný byl v obývacím pokoji. Philippa si

nemohla vzpomenout, že by někdy viděla Hildu sedět samotnou v obýváku. Co by tam dělala? Nebyl to její obývací pokoj. Všechno do něj vybral Maurice nebo jeho první žena.

Philippa nikdy neslyšela Maurice mluvit o Heleně, ale nikdy ji nenapadlo, že je to tím, že pro ni stále truchlí, nebo je ohleduplný k Hildě. Usoudila už dávno, že je to muž, který drží své city v oddělených přihrádkách. Tak nedojde k tomu, aby se přelily z jednoho života do druhého. Občas pocítila slabou zvědavost na tu Helenu Palfreyovou, navždy zidealizovanou a vyznamenanou předčasným a dramatickým skolem. Jen jednou viděla fotografii Mauriceovy první ženy. Bylo to na dobročinném bazaru ve škole, kam jeden z rodičů přinesl hromadu pestrých společenských magazínů. Prodávaly se dobře, to si pamatovala. Lidé ochotně dávali pár penny za krátké potěšení z nostalgie a vzpomínek. Listovali jimi a pochechtávali se.

„Podívej, to je Molly a John v Henley. Panebože, to se nosily takhle dlouhé sukně?“

Když se probírala stohem časopisů určených k prodeji, náhle s překvapením poznala Mauriceovu tvář. Byl to mladší Maurice, cizí, ale dokonale známý, s polekaným, napůl rozpačitým úsměvem člověka, kterého překvapil fotograf, takže neměl čas se rozhodnout, jaký výraz si nasadí. Byla to fotografie ze svatby. Nápis pod ní hlásal: „Pan Maurice Palfrey a lady Helena Palfreyová v rozhovoru se sirem Georgem a lady Scott-Harrisovou.“ A tady byli, nehovořili s nikým, ale zírali do objektivu se sklenicemi šampaňského v rukou, jako by si připíjeli na společný život a tento okamžik byl navždy zachycen. Lady Helena Palfreyová stála s úsměvem vedle manžela, vyšší než on, v širokém klobouku a směšně krátké sukni. Tmavé vlasy lemovaly tvář, která už nevypadala mladě, byla hubená, skoro ošklivá, s těžkým obočím. Philippa vytrhla ten list z časopisu a schovala si ho, uložila ho do jedné ze svých knih, měla ho tam skoro rok. Občas ho vyndala a vzala ho na světlo k oknu

ve své ložnici, kde na něj upřeně zírala, jako by si přála, aby prozradil něco o ženině povaze, o jejich lásce, jestli to byla láska, o jejich společném životě. Nakonec fotku zklamanež roztrhala a spláchla do záchodu.

A teď stejně utkvěle pozorovala skrz zábradlí Mauriceovu živou ženu. Ta se skláněla nad stolem uprostřed místnosti a pečlivě balila plátky telecího. Vypadalo to, že hosté budou mít k večeři telecí na víně a žampionovou omáčku. Budou chválit jídlo, samozřejmě; hosté je vždycky chválili. Philippa si vzpomněla, že minulá válka navždy zničila zdrženlivost Angličanů hovořit o kvalitě jídla. Teď většina žen a někdy i mužů jídlo chválila, vyptávala se na postup, vyměňovala si recepty. Ale u Hildy byla ta chvála přemrštěná, nucená, téměř trapně neupřímná. Jako by ji chtěli upokojit nebo usmířit, dodat jí ceny v jejích vlastních očích. Po celé její manželství s ní manželovi hosté jednali, jako by vaření bylo jejím jediným zájmem, jediným tématem, o kterém je schopná hovořit. A možná také bylo.

Na ulici se ozvaly kroky. Philippa se vyškrábala na nohy, pocítila bolest v ztuhlých lýtkách. Náhle jí bylo na omdlení, musela se zachytit zábradlí, aby nezavravorala. Vzpomněla si teprve teď, že se procházela skoro sedm hodin po ulicích Londýna, brouzdala po parcích, po kostelích City, po nábřeží, a přitom vůbec nejedla. S obtížemi se vydala po schůdkách k přednímu vchodu.

Otočila klíčem v zámku a prošla vnitřní verandou s dvěma okny s Burne-Jonesovým barevným sklem, alegorií jara a léta, do perlově šedého ticha haly. Ucítila známou slabou vůni levandule a čerstvého laku, tak slabou, že byla téměř iluzorní, podmíněnou reakcí na známé předměty domova. Stylové zábradlí ze světlého leštěného mahagonu, podpírané elegantními sloupky, se vinulo nahoru, kde oko přitáhlo barevné sklo okna na odpočívadle. Dvě skleněné tabule byly pokračováním těch na verandě, žena s girlandami s rohem hojnosti

přetékajícím plody podzimu a muž s vousem a otýpkou chrastí symbolizující zimu. Podle dřívějšího vkusu by byl jejich sebevědomý ateismus a dobový půvab přijímán s pohrdáním; teď už Maurice, kterému se nijak zvláště nelíbily, ani ve snu neuvvažoval o tom, že by je odstranil, možná přesně věděl, jakou cenu dodávají jeho nemovitosti. Ale jinak byla hala podle jeho vkusu, nebo to byl vkus jeho první ženy – nízká police s jeho sbírkou staffordshireských figurek, skupin historických výjevů, které vynikaly na leštěném světlém dřevě; bledý Nelson umírající ve vysokých černých botách Hardymu v náručí; Wellington s maršálskou holí po boku, sedící na svém válečném oři; Viktorie a Albert se svými blondatými zidealizovanými potomky, tvořící skupinku před velkou výstavou; maják vystupující z bouřlivého moře s neodštípnutými vlnami a s Grace Darlingovou opírající se do vesel. Nad nimi v nesourodé blízkosti, která však nepůsobila zcela nepatřičně, visely tři Mauriceovy japonské tisky ve vyřezávaných rámech z růžového dřeva: Nobukazu, Kikugawa, Tokohumi. Jako staffordshireské figurky, které směla jako dítě oprašovat, patřily k jejímu dětství běsnící bojovníci se zahnutými meči, bledé měsíce za nádherně kvetoucími keři, něžná růžová a zelená barva žen v kimonech. Zнала je teprve deset let? Kde ale byly ty jiné haly, které se jí zjevovaly už jen v děsivých snech, s temným ostěním, se zplihlými lesklými pláštěnkami, visícími na dveřích, s pachem zelí a ryb, s klaustrofobickou hrůzou černé komůrky pod schody?

Aniž si sundala plášť, sešla dolů do kuchyně. Hilda vyšla ze spíže s krabičkou vajec v ruce. Ani se na Philippu nepodívala, když řekla: „To jsem ráda, že jsi doma. Na večeri přijdou Cleghornovi. Mohla bys prostrít stůl a naaranžovat květiny, prosím tě?“

Philippa neodpověděla. Byla úplně klidná, hlava se jí točila únavou, hněv už vyprchal. Byla ráda, že nemusí kontrolovat svůj hlas, že se naprosto ovládá. Zavřela dveře do kuchyně

a opřela se o ně, jako by chtěla zabránit Hildě v útěku. Čekala, až se na ni Hilda, která nedostala odpověď, podívá. Pak se ostře zeptala:

„Proč jste mi neřekli, že je má matka vražedkyně?“

Ale přece jen se musela ukáznit. Hilda vypadala tak směšně, stála tu neschopná slova, s otevřenou pusou, oči vytřeštěné strachem, úplné vtělení divadelní hrůzy, že se Philippa nemohla přemoci a propukla v nervózní smích. Sledovala, jak krabice s vejci vypadla Hildě z rukou, jako by je upustila úmyslně. Jedno vypadlo a rozbilo se, vylil se neporušený žloutek, třásl se tam na rosolovité podložce bílku. Philippa k němu bezděčně přikročila a Hilda ostře vykřikla:

„Nešlápni do toho! Nešlápni do toho!“

S kvílením uchopila hadr a žloutek sebrala. Na černobílých dlaždicích po něm zbyla žlutá stopa. Ještě na kolenou Hilda zadrmolila:

„Na večeri mají přijít Cleghornovi. Ještě nemám hotový stůl. Já věděla, že na to přijdeš! Říkala jsem mu to. Pořád jsem mu to říkala. Kdo ti to řekl? Kde jsi byla celý den?“

„Zažádala jsem si o kopii rodného listu. Pak jsem šla do Bancroft Gardens číslo 41. Nikdo tam nebyl, ale řekl mi to soused. Pak jsem strávila den couráním po městě. Potom jsem přišla domů, tedy sem.“

Hilda ještě utírala žlutou skvrnou na dlaždicích. Vyhrkla:

„Teď o tom nechci mluvit, teď ne! Musím udělat večeri. Cleghornovi přijdou. Pro otce je to důležité.“

„Cleghornovi? Jak důležité? Jestli od něj něco chtějí, sotva si budou stěžovat, že jídlo není docela podle jejich představ. A jestli od nich chce něco on, pak jen marný čas, pokud to rozhodnutí může ovlivnit fakt, že je to nejlepší telecí od té doby, co objevili ten zajímavý malý hostinec v Dordogni.“

Trpělivě vysvětlovala:

„Podívej, na nich přece nezáleží. Na mně záleží. Proč jste mi to neřekli?“

„Jak jsme mohli? Takovou věc! Zabila tu holčičku. On ji znásilnil a ona zabila. Bylo jí teprve dvanáct! K čemu by bylo, kdyby ses to dozvěděla? Ty jsi za to nemohla. S tebou to nemělo nic společného. Ani na to nechci myslet. Bylo to hrozné, hrozné! Jsou věci, které dítěti prostě nemůžeš říct. Bylo by to příliš kruté.“

„Krutější než nechat mě, abych si to zjistila?“

Hilda se na ni otočila v náhlém návalu bojovnosti.

„Ano, kruté a špatné! Teď ti to tolik nevadí. Alespoň jsi dospělá. Máš svůj vlastní život, vlastní osobnost. Teď tě to nemůže zničit. Nemluvila bys takhle, kdyby ti to doopravdy vadilo. Jsi rozrušená a rozčilená, asi také v šoku, ale nejsi doopravdy zraněná. Není to pro tebe skutečné. Stojíš mimo tento život a sleduješ ho, jako kdybys do něj ani nepatřila. Sleduješ lidi, jako by hráli na divadle. Teď se tak díváš na mě. Myslela sis, že nevím, žes tam šla, ale já to vím. Doopravdy tě nezajímá, co tvá matka provedla tomu dítěti. Nedotýká se tě to. Nic se tě nedotýká.“

Philippa zírala na Hildu, vyvedená z míry tím náhlým výbuchem.

„Ale já chci, aby se mě to dotýkalo! Chci to cítit!“

Pomyslela si: „Je to tím, že tomu vlastně nevěřím. Celá má minulost je smyšlenka. Tohle je jen nový příběh, jiný úhel, který je třeba prozkoumat a prožít. Pak se vrátím do skutečnosti, kterou jsem si vysnila, k tomu neznámému otci, který kráčí přes trávník na Penningtonu. To tihle noví příchozí, ne on, jsou vetřelci.“

Hilda máchala hadřík pod tekoucí vodou a do jejího zurčení chrlila:

„Když jsi teď přišla – věděla jsi, co mi řekneš. Myslím, že sis to v metru nacvičovala. Ale doopravdy nešťastná nejsi. Nejsi tak nešťastná, jako bys byla, kdybys nedostala to stipendium na Cambridge. Jsi jako tvůj otec, ani jeden z vás nesnese neúspěch.“

„Chtěla jsi říct, že jsem jako Maurice. Nevím, jestli jsem jako můj otec. To je jedna z věcí, které jsem chtěla zjistit.“

„To spískal parlament, to ten zákon, který schválili. Neměli na to právo. Zklamali důvěru adoptivních rodičů. Když jsme si tě vzali, mysleli jsme, že nikdy nebudeš moct zjistit, kdo jsou tví rodiče.“

Vzali jsme si tě. Viděla to Hilda vždycky jako závazek, úkol, břemeno? Možná ji Hilda nikdy nechtěla. Proč by měla? Dítě adoptované hned po narození, dojemné, závislé, vstřícné, by mohlo něco znamenat pro Hildiny neuspokojené mateřské city. Ale jaké uspokojení mohla čekat od obtížné a zatrpklé osmileté dívenky, již byli rodiče náhle odňati, zmizeli bez vysvětlení? Ne, to spískal Maurice. Maurice požadoval svůj experimentální materiál. Ale myšlenka na adopci musela být Hildina. Ta musela původně horovat pro dítě. Maurice by se o to jinak nestaral. Ale když už to muselo být adoptované dítě, aby uspokojilo Hildin strádající mateřský instinkt, pak se musel alespoň přesvědčit, že si vybrali dítě inteligentní, ale s nejhorším sociálním zázemím. Když už nemohl mít vlastní dítě, aspoň mohl nějaké vypěstovat pro větší slávu sociologické teorie. Bylo překvapující, že si nevybral druhou ženu, která by se k němu víc hodila věkem i inteligencí, aby sledovala jejich společný pokrok. Koneckonců každý experiment potřebuje kontrolu. Jak se s Hildou museli těšit ze společného tajemství! Proto zůstalo jejich manželství nedotčeno, proto to vzrušující společenství klamu?

„Mohla jsem požádat soud o povolení, aby mi ukázali můj rodný list, až budu plnoletá,“ řekla Philippa. „To bylo podle zákona vždycky možné, i když si to lidé neuvědomovali.“

„Ale tys to neudělala, a kdybys to udělala, alespoň by nás upozornili. Pak bychom mohli říct soudci a soudu, aby ti to povolení nevydal. Ale i kdyby to udělal, bylo by to lepší, než kdyby ses to dozvěděla jako dítě.“

„A co všechny ty povídačky? Že má matka byla služebnou

na Penningtonu a zemřela hned potom, co jsem se narodila? Tos vymýšlela ty?“

„Ne, já ne. Chtěl jen, abych ti řekla, že nevíme, kdo jsou tví rodiče. Ale něco jsem ti musela říct, když ses vyptávala. Ten příběh se vyvinul postupně.“

„A co ten dopis, co mi matka měla napsat, ten, co jste mi měli dát, až mi bude jedenadvacet?“

Hilda se na ni zmateně zadívala.

„To jsem ti nikdy neřekla. Jaký dopis? O dopisu jsem ti nic neříkala.“

Takže to musela být její vlastní smyšlenka. Společně s Hildou v podvědomé spolupráci vytvořily a zkrášlily společnou fantazii, tu malá podrobnost, špetka místního koloritu, tu útržky vymyšleného rozhovoru, drobné popisy. Někdy byla Hilda nucena Philippinými neustálými dotazy k rozpačitým vytáčkám, ale Philippa je vždycky přičetla Hildiným rozpakům při jakékoli zmínce o Penningtonu a Mauriceově první ženě. Ale počínala si velmi chytře, to se jí musí uznat. Příběh držel pohromadě bez zjevných nesrovnalostí. Philippina matka byla panskou služebnou na Penningtonu. Porodila nemanželské dítě a brzy poté zemřela. Dítě měli v péči lidé z vesnice, ti jsou už mrtví, a pak pěstouni v Londýně. Maurice se o její existenci doslechl na jedné ze svých návštěv Penningtonu po smrti své první ženy a navrhl Hildě, že by se jí měli ujmout. Pěstounství bylo úspěšné a o šest měsíců později vedlo k adopci. Teď už neexistoval nikdo, kdo by mohl cokoli z toho příběhu zpochybnit. Poslední hrabě prodal Pennington před devíti lety a upláchl před placením daní a alimentů svým bývalým manželkám do jižní Francie. Ve vesnici Pennington žilo už velmi málo původních sloužících a žádný nepracoval na zámku. Ten byl potom prodán nějakému Arabovi a teď byl pro veřejnost uzavřen. Vyvrátit tu historii by bylo velmi těžké a Philippa se o to nikdy nepokoušela. Vyhovovala až příliš jejím vlastním představám. Věřila jí, protože

chtěla, aby byla pravdivá. Dokonce i teď se jí jedna částička její mysli odmítala vzdát.

„Byla bys dobrá lhářka na lavici svědků,“ pronesla zatrpkle. „Nikdy bych do tebe neřekla, že máš tolik představitosti. Věděla jsem, že tě vyprávění o mé matce uvádí do rozpaků, ale myslela jsem si, že kvůli tomu, že pocházela z Penningtonu. To tě muselo bavit, dělat si ze mě celá ta léta blázný. Doufám, že to byla kompenzace za to, že ti mě podstrčili.“

Hilda vykřikla: „Tak to nebylo! Já jsem tě chtěla! Oba jsme tě chtěli! Když jsem zjistila, že nemůžu dát Mauriceovi dítě...“

„Ty o tom dítěti mluvíš jako o orgasmu. A jestli si tě vzal jen proto – nevím pro co jiného – je škoda, že tě neposlal ke gynekologovi, aby ti vystavil potvrzení o plodnosti, ještě než jste se vypravili na matriční úřad.“

Slyšeli tiché klapnutí zadních dveří. Hilda vyhrkla: „To je otec! Maurice přišel!“

Mluvila divoce, vyděšeně, jako žena, která očekává opilého manžela. Pak se rozběhla ke schodům a zavolala:

„Maurici! Maurici! Pojď sem!“

Kroky zaváhaly, pak zamířily ze schodů. Maurice stanul ve dveřích kuchyně a zadíval se na ně. Hilda vykřikla:

„Ona to ví! Dozvěděla se o té klauzuli v zákoně o dětech. Já ti říkala, že to udělá. Dostala svůj rodný list. Byla v Bancroft Gardens.“

Obrátil se na Philippu: „Kolik toho víš?“

„Kolik toho je? Jsem dcera násilníka a vražedkyně.“

Byla ráda, že ji nemiluje, že ji ani jeden z nich nemá rád, takže nebylo riziko, že k ní Maurice přistoupí v návalu lítosti a utiší ten šok a mizérii ve svém náručí. Klidně řekl:

„Je mi to líto, Philippo. Tenhle okamžik asi musel přijít, ale přál bych si, aby k němu nedošlo.“

„Měl jsi mi to říct.“

Položil aktovku na stůl, klidně posunul artyčoky, aby si udělal místo.

„I kdybych s tím souhlasil, od doby, kdy jsme tě adoptovali, nenastal moment, kdy by se to zdálo namístě. Jakou dobu bys přesně vybrala? Když sis zvykala na život u nás, když ti bylo jedenáct a dělala jsi přijímačky na South London Collegiate, když jsi bojovala s adolescencí, když jsi maturovala, dřela ses na stipendium na Cambridge? Deset let uběhne velmi rychle, zvláště když jsou poznamenána krizemi dětství. U některých zpráv platí: čím později, tím lépe.“

„Kde je teď?“

„Tvá matka? V Melcombe Grange, čeká na propuštění. Je to volné vězení nedaleko Yorku. Měla by být venku asi tak za měsíc.“

„Tys to věděl!“

„Zajímá jsem se o datum jejího propuštění, to je přirozené. Ale nic víc. Já za ni nemám odpovědnost. Nemohu s tím nic dělat.“

„Ale já ano. Mohla bych jí napsat, aby ke mně přijela. Ušetřila jsem si peníze na výlet po Evropě. Mohla bych si najmout byt v Londýně a starat se o ni, aspoň ty dva měsíce, než odjedu do Cambridge.“

Ta myšlenka, spontánní, překvapivá i pro její vlastní uši, jako by přišla zvnějšku, byla impulzivní, nepodléhala její vůli. A přesto věděla, když vyřkla ta slova, že právě to musí udělat, že to chtěla od prvního okamžiku, kdy se dozvěděla, že její matka žije. Nepřemýšlela o svých motivech; nebyla to chvíle pro to, aby se v nich sobecky babrala. Ale srdce jí řeklo, že její důvody jsou nízké, že tohle divadelní gesto se zrodilo ne ze soucitu s tou neznámou matkou, ale z hněvu k Mauriceovi, z její mizérie z jejích vlastních napůl uvědomovaných potřeb.

Otočil se od ní, takže mu nemohla vidět do tváře. Ale jeho hlas náhle ztvrdl.

„Ta myšlenka je pitomá a nebezpečná, nebezpečná pro vás obě. Nejsi jí ničím povinna, nemáš k ní závazky, jaké mají děti

k rodičům. Všechno to zaniklo s rozhodnutím o adopci. A ona nemá nic, co by ti mohla dát, nic, co potřebuješ.“

„Nemyslela jsem na závazky. A něco mi může dát. Informace. Poznání. Minulost. Může mi pomoci objevit, kdo jsem. Nerozumíš? Je to má matka! Nemůžu to vymazat o nic víc než to, co udělala. Nemůžu se náhle dozvědět, že žije, a nechtít se s ní setkat, poznat ji. Co ode mě čekáte? Že pojedu dál, jako by se nic nestalo? Že si budu sprádat nové fantazie, podle kterých budu žít? Všechno, co jste mi s Hildou dali, je klam. Tohle je skutečnost!“

Hilda vydala drobný směšný zvuk, něco mezi frknutím a vzlykem. Maurice se otočil a pomalu zvedl aktovku ze stolu. Náhle vypadal velmi unaveně a unaveně vyzněla i jeho slova:

„Pohovoříme si o tom po večeři. Je to otrava, že přijdou Cleghornovi, ale nemůžeme to odložit, když jsme jim nedali vědět aspoň hodinu předem. A jak jsem řekl, pro tyhle zprávy neexistuje vhodný okamžik.“

Kapitola 5

Oblékala se pečlivě. Měli přijít pouze Cleghornovi a Gabriel Lomas, aby doplnil počet na sudé číslo, ale kvůli nim si neoblékala svou oblíbenou plisovanou večerní sukni z jemné vlněné látky a modrozelenou blůzu se stojáčkem; strojila se pro sebe. Ta sukně a blůza vrchovatě splňovaly všechno, co si slibovala od šatů – měly by být efektní, ale snadno se oblékat a příjemně nosit. Dala si práci s vlasy, důkladně si je sčesala z čela, pak je nahoře svinula do uzlu a navlhčila dva uvolněné pramínky, které se jí zkroutily podél tváří. Poté vstala a prohlédla se ve velkém zrcadle. Takhle vypadám pro sebe? Jak asi vypadám pro ostatní?

Překvapilo ji, že je tak klidná; že ta dlouhá, hubená tvář barvy medu s výraznými lícními kostmi má tak jasné rysy, tak jasný pohled. Napůl očekávala, že se její obraz bude mlžit a chvěť jako odraz ve zkřiveném zrcadle. Vztáhla ruce a prsty se dotkla chladného skla.

Pomalu kráčela po pokoji, dívala se kolem zkoumavým zrakem cizího člověka. Pokoj zabíral celou délku domu v horním patře, kde byly dvě mansardy spojeny do jedné velké místnosti s nízkým stropem. Maurice ho zařídil podle jejího vkusu, když jí bylo dvanáct. Na rozdíl od ostatních prostor v domě byl tento pokoj moderní, funkční, bylo v něm málo nábytku, budil dojem vzdušnosti, prostornosti. Byl velmi světlý, na každém konci měl jedno okno. Jižní okno vedlo na malou obezděnou zahradu a dvorek dlážděný yorským kamenem, byly z něj vidět platany, rozmanitost Pimlica s jeho různorodými střechami. Nábytek byl moderní, postel a police na zdi ze světlého dřeva. U tohohle psacího stolu se učila k maturitě a k přijímacím zkouškám na Cambridge. Na téhle posteli se s Gabrielem osahávali a proplétali v tom prvním neúspěšném pokusu o milování. Ta fráze jí přišla k smíchu. Ať spolu dělali cokoli, nemilovali se. Řekl jí nejdřív jemně, pak s ovládaným podrážděním:

„Přestaň myslet na sebe. Přestaň se starat o to, co cítíš. Uvolni se.“

Ale to právě nedokázala. Jak se člověk může uvolnit a vzdát se něčeho, co nikdy necítil? Uvolnit se znamenalo naprostou důvěru té bezuzdné posedlosti, ujištění, že nic z vašeho já ne lze zneužít ve chvíli té děsivé ztráty kontroly.

Překvapovalo ji, že to první sexuální fiasko nevyústilo v odcizení. Stejně jako ona ani on nesnášel neúspěch. A poté, nespokojená a zklamaná, ani nedokázala předstírat nebo mu prokázat milost velkorysosti. Byla to špatná chvíle na to, aby si vybavila varování jeho sestry; hlas Sarah, chladný, pobavený, poněkud pohrdavý:

„Bratříček považuje šestou třídu tak trochu za svůj soukromý harém. Mimochodem, on je taky podobojí. Ne že by to vadilo, ale tyhle drobnosti bys měla vědět, než si s ním něco začneš.“

Přehodila přes sebe župan a řekla:

„Proč ses namáhal? Aby sis dokázal, že ti to jde se ženskou?“

A on odpověděl:

„A co sis chtěla dokázat ty? Že ti to vůbec půjde?“

Ale byl, když ne nic jiného, od toho katastrofálního večera pozornější a milejší, takže ho podezírala, že velmi dobře ví, proč ona hraje svou roli v jejich šarádě. Byl vysoko na seznamu užitných a okrasných předmětů, které s sebou hodlala vzít do Cambridge. Když bude mít v závěsu bohatého a zábavného ctihodného Gabriela Lomase, vůbec jí to neuškodí mezi vrstevnicemi v King's College.

Když se poprvé v sobotu ráno, poté co byl pokoj dokončen, posadila za tento stůl, aby napsala esej do dějepisu, poučila se velmi brzy, že nezasloužené štěstí jí lidé budou mít za zlé. Hilda přivedla paní Cooperovou, svou uklízečku, aby obdivovala nový pokoj. Hilda ji zasvěcovala do všech domácích záležitostí, zjevně v zoufalé snaze o dojem, že se mají rády. Ale paní Cooperovou to neovlivnilo, vytrvale ji oslovovala „milostivá paní“ a tvářila se nepřístupně, jako by demonstrovala, že za deset šilinků za hodinu a oběd lze koupit úslužnost, ale ne náklonnost. Rozhlížela se po pokoji, než vyřkla svůj obvyklý nenadšený verdikt: „Je to velmi pěkné, milostivá paní, opravdu.“ Ale zdržela se několik vteřin, a když Hilda odešla, rychle přistoupila k Philippě a sklonila se k její tváři. Slova zasyčela v páchnoucím dechu.

„Parchante. Doufám, že jsi vděčná. To je pořádek! Všechno tohle pro parchanta, a slušný děti musej bejt čtyři v jednom pokoji. Měla bys bejt v děcáku.“

Pak zvolala uctivě:

„Už jdu, milostivá paní.“

Philippa si dodnes pamatovala svůj šok a hněv. Ale už se uměla ovládat. Jen nevyletět. Slova, na to už přišla, jsou účinnější než křik, mohou víc ranit než kopance a rány. Řekla tehdy chladně:

„Neměla byste mít čtyři děti, když si je nemůžete dovolit. A ať si dál bydlí v jednom pokoji čtyři, jestli jsou tak šeredné a blbě jako vy.“

Potom dala paní Cooperová výpověď bez udání důvodu a na Hildě, to Philippa věděla, zůstalo břemeno neschopnosti a neúspěchu.

Přešla k policím s knihami a přejela rukou po hřbetech. Byla to typická knihovna studentky z vyšší střední třídy. S těmito svazky jste mohli složit výborně maturitu z anglické literatury v kterémkoli roce, s jakýmkoli zaměřením; při troše štěstí a s dobrou pamětí jste mohli dosáhnout přijetí na Cambridge. Nebylo snadné odvodit z knihovny dívčin osobní vkus, snad kromě toho, že měla radši Turgeněva než Tolstého, Prousta než Flauberta, Henryho Jamese než Dickense. Ale nebyly tu žádné očené dětské knížky. Je pravda, že nechyběly klasické věci z dětské četby vyšší střední třídy, *Bylo – nebylo*, *Vítr ve větvích vrb*; Carroll a Ramsome i Nesbit. Vypadaly, že jsou přečtené, ale také vypadaly jako zakoupené pro tohle privilegiované dítě.

Tady na těchto nacpaných policích bylo dost znalostí, moudrosti, představitosti, které jí mohly být podporou pro celý život. Pro jaký život? Nebylo tam ani slovo, které by napsala sama, i když v těch nahromaděných myšlenkách i zkušenostech jiných hledala potvrzení identity. Pomyslela si:

„Už jen tím, že si navlékám šaty, které jsem si vybrala, si navlékám svoje já. Kým jsem byla teď nahá v koupelně? Mohou mě popsat, změřit, zvážit, zaznamenávat mé tělesné procesy, dát mi jméno, skutečné nebo neskutečné, aby bylo možné můj život zdokumentovat. Jenže kdo jsem? Ať jsem

kdokoli, nic ze mě nepochází z Maurice ani Hildy. Jak by mohlo? Neudělali nic jiného, než že poskytli rekvizity k téhle hře, šaty, předměty. I tahle samomluva je smyšlená. Nějaká moje část, ta část, která ze mě jednou udělá spisovatelku, mě pozoruje, jak si vybírám slova k myšlení, jak se rozhoduji, jaké city mám prožívat.“

Otevřela obrovský vestavěný šatník a shrnula ramínka na tyči ke straně. Rozvlněné sukně a šaty jemně zavoněly, byla to dobře známá vůně. Musí být její vlastní. Tato dívka milovala drahé šaty. Kupovala si jich málo, ale nakupovala s rozmyslem. Nosila jen vlnu a bavlnu; zřejmě neměla v oblibě syntetiku. Usmála se té snadné ironii.

Přesunula se k vývěsce z černého korku, která visela nad stolem. Byla na ní spousta pohlednic, očividně koupených o dovolené nebo v galeriích, školní rozvrh, novinové výstřižky s informacemi o nových výstavách, mnemotechnické pomůcky, dvě pozvánky na večírky. Prozkoumala pohledy. Jemný portrét Cecily Heronové od Hanse Holbeina, lept W. B. Yeatse od Augusta Johna, Renoirův akt z Musée du Jeu de Paume, Faringtonova akvatinta Londýnského mostu z roku 1799, Geirge Brecht. Jak by člověk mohl odvodit dívčin vkus z takové nesourodé sbírky? Nevypovídaly o ničem kromě toho, které galerie navštívila.

V tomto pokoji si spřádala víc než deset let celou mytologii o své totožnosti. Teď od ní uplývala pryč, to mrtvé zdiskreditované slovo. Řekla si, že se nic nezměnilo; jsem tatáž osoba jako včera. Ale kdo jsem byla včera? Pokoj jí připadal jako ukázková místnost v obchodě s nábytkem, pečlivě vybrané předměty kolem poskytovaly iluzi nepřítomného majitele, ale nebyla v něm žádná realita kromě té, kterou vymyslel architekt.

Vzpomněla si, jak se nad ní skláněla Hilda, když ji ukládala ke spánku.

„Kde jsem, když spím?“

„Jsi pořád tady, v posteli.“